

IV Фестываль мастацтваў беларусаў свету: 19–24 верасня

▶ “Не забывайце
наша роднае неба
і нашы карані”.
Культурнае
таварыства Bellarus
(Неапаль, Італія)

Стар. 8—9

KULTURA-INFO.BY

Шчыра — пра рэчы
агульначалавечыя.
Растаўчане ў Беларусі:
што ў праграме Дзён
культуры?

4

30 пастацовак — 9 краін.
Найлепшыя спектаклі
і адмысловая атмасфера
“Белай вежы”

10

Ствараем будучыню.
Насустрэч
XXIX Мінскаму
міжнароднаму
кінафестывалю

14

Фота: president.gov.by

Адзначыць самае малалое дзяржаўнае свята — Дзень народнага адзінства — у “Мінск-арэне” сабраліся тысячы патрыётаў. Звяртаючыся да беларусаў, Прэзідэнт сказаў:

— Сам час, час глабальнага перапаўзлу свету, вярнуў гэтую дату ў наш календар дзяржаўных свят. Чым больш мы бачым, як разбураюцца сучасныя дзяржавы, як народы страчаюць радзіму, дом, трашчын, — тым больш пільна ўглядаемся ў гісторыю роднай зямлі. Зямлі, якая тысячы гадоў таму састраляла нашых старажытных праўцаў суровым кліматам, навучыла трымацца разам, каб выжыць і стаць гаспадарамі ў сваім доме. І мы разумеем, што, па сутнасці, няма новых выклікаў. Няма нечаканых наваротаў у гісторыі. Ёсць забытыя старыя ўрокі і пагрозы. І ёсць абарона — шматвяковы вопыт, які навучыў нас быць разам і ў шчаслівыя, і ў цяжкія часы.

Прэзідэнт заўважыў, што на працягу многіх стагоддзяў беларусы з’яўляліся адзіным цэлым: калі прымалі хрысціянства; калі трымалі ўлад германскага Тэўтонскага ордэна; калі змагаліся з французскай арміяй Напалеона; калі абаранялі свае веру, мову і культуру; калі стваралі аснову нацыянальнай дзяржаўнасці, паўставалі на барышчы з фашыскай агрэсіі і адраджалі савецкую краіну з популу Вялікай Айчыннай вайны; калі на абломках СССР пачыналі будаваць суверэнную дзяржаву.

— Нам, беларусам, не трэба расказваць, як важна жыць у міры і згодзе, быць адзінай нацыяй. Жыццё навучала нас, — канстатаваў Аляксандр Лукашэнка.

Асобна Лідар згадаў старонку гісторыі, распачатую лэсавызначальным вызваленчым походам Чырвонай арміі, і акцэнтаваў адзінства беларусаў, загартаванае ў самаадданай барацьбе за нацыянальную годнасць.

— Не было б такога маштабнага ўсе-народнага супраціўлення — не было б уз’яднання беларускага народа ў 1939 годзе ў адзін дзяржаў, — сказаў Прэзідэнт.

Акрэсліўшы сучасную міжнародную абстаноўку, Аляксандр Лукашэнка засяродзіў увагу на прыярытэтах краіны:

— Як тапі, так і сёння адзінства — галоўная ўмова захавання і жыцця нашай дзяржавы. А значыць, пытанне выжывання нас як нацыі.

Паводле слоў Лідара, 17 верасня — гэта адна з трох гістарычных дат у Беларусі разам з 9 мая і 3 ліпеня, якія дзюць матчымаць зірнуць у мінулае, каб моцна трымаць у руках сучаснасць і ахоўваць будучыню.

— Гэтыя даты аб’ядноўваюць нас, сучасных беларусаў, у імкненні абараніць сваю гістарычную памяць у ім міру на роднай зямлі, — адзначыў Прэзідэнт.

Палчас форуму з вуснаў беларускага Лідара прагучала шмат важных слоў. І яны чырвонай ніткай прайшлі праз выступленні ўсіх спікераў, творчых і музычных нумары. На сцэне маштабна і шматгранна была паказана сучасная Беларусь — прамысловая, аграрная, адукацыйная, культурная і духоўная — адзіная краіна, адзін народ, які пільна ахоўвае традыцыі і ўпэўнена глядзіць у будучыню.

Банер выставы

У Нацыянальным гістарычным музеі для Дня народнага адзінства адкрылася часова экспазіцыя “Адзіная Беларусь”.

На выставе можна пабачыць працэты, якія расказваюць аб жыцці беларусаў у міжваеннай польскай дзяржаве і іх змаганні за свае правы, аб дзейнасці Камуністычнай партыі і Камуністычнага саюза моладзі Заходняй Беларусі, а таксама аб вызначальнай ролі 17 верасня 1939-га ў гісторыі нашай краіны. У экспазіцыі прадстаўлены фотахроніка ўз’яднання, беларускамоўныя перыядычныя выданні міжваенных гадоў, плакаты, транспаранты, улеткі, што распаўсюджваліся камуністычным папалітам, а таксама станок, на якім друкаваліся гэтыя агітацыйныя матэрыялы.

ВЫТОКІ ТРАДЫЦЫІ

Як нагадаў дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея Аляксандр Храмой, першы выставачны праект, прысвечаны Дню народнага адзінства, рэалізавалі тут у верасні 2021 года падчас урачыстасцей з нагоды новазваржанага свята. З тых часоў папоб-ныя падзеі сталі добрай традыцыяй. Тады ж ва ўстаноў аб’яўся тэлемост з рэгіянальнымі музеямі, дзе адкрываліся аналагічныя тэматычныя экспазіцыі, і кружыў стол з удзелам палітычных і грамадскіх дзеячаў пра гісторыю памятных дат. Як адзначыў Аляксандр Храмой, менавіта 17 верасня 1939-га пачалося аб’яднанне Беларусі і фарміраванне яе сучаснасці, злучаючы чаму сёння мы не маем тэрытарыяльных прэтэнзій да краін-суседкаў, а таксама не дзелім саміх беларусаў па

водзе географічнага прынцыпу і месца паходжання. Выставачны праект, падрыхтаваны сумесна з лаўратам праміі Прэзідэнта “За духоўнае адраджэнне” Уладзімірам Ліхадэдавым, дэманструе, якой шаною было дасягнута адзінства народа. У выніку Рызжскай мірнай дамовы 1921-га заходнія валасці Беларусі — каля 100 тысяч квадратных кіламетраў з насельніцтвам звыш трох мільёнаў чалавек — на два дзесяцігоддзі ўвайшлі ў склад польскай дзяржавы. На гэтых тэрыторыях не было рэалізавана права беларусаў на самавызначэнне, яны зведлі сацыяльную, нацыянальную, рэлігійную і эканамічную дыскрымінацыю, улеткі, што распаўсюджваліся камуністычным папалітам, а таксама станок, на якім друкаваліся гэтыя агітацыйныя матэрыялы.

Вынікі ўз’яднання ў польскай дзяржаве ў другой палове 1930-х ражы-му сацыялі, альбо так званага “запа-раўлення”, — ліквідацыя беларускіх школ і перыядычных выданняў, курс на поўную паланізацыю. Але, нягледзячы на ўсе маштабныя рэпрэсіі, якія зведлі жыхары Заходняй Беларусі за два дзесяцігоддзі, польскім уладам так і не ўдалося знішчыць нацыянальную самасвядомасць нашых людзей, духоўны падмурак народа, штурхна раз-дзеленага мяжой.

ГІСТОРЫЯ БАРАЦЬБЫ

У міжваенны перыяд у заходніх абласных краінах дзейнічалі беларускія палітычныя, грамадскія і культур-

на-асветніцкія арганізацыі, якія супрацьстаялі паланізацыі, змагаючыся як за нацыянальнасць, так і за сацыяльны ды палітычны правы насельніцтва. Першае месца па актыўнасці ды масавасці займала Камуністычная партыя Заходняй Беларусі.

Які парадкасна, гэтае аб’яднанне, якое паводле сваёй ідэалогіі мусіла прытрымлівацца прынцыпу інтэрнацыяналізму, знаходзілася ў авангардзе змагання за нацыянальнае вызваленне беларусаў, таксама выступаючы за сацыялістычную рэвалюцыю ў Польшчы, усталяванне дыктатуры пралетарыату, канфіскацыю памешчыцкіх зямель і ўз’яднанне Заходняй Беларусі з БССР.

У розныя часы ў КПЗБ налічвалася ад двух да трох тысяч членаў. Пелі рэвалюцыю большасць яе актыўнасці складалі саліны, хлопцы 20—25 гадоў. Прымалі ў арганізацыю вусна, ні-тускай, дзсяткі чалавек былі закатаваны і загінулі.

Вынікі ўз’яднання ў польскай дзяржаве ў другой палове 1930-х ражы-му сацыялі, альбо так званага “запа-раўлення”, — ліквідацыя беларускіх школ і перыядычных выданняў, курс на поўную паланізацыю. Але, нягледзячы на ўсе маштабныя рэпрэсіі, якія зведлі жыхары Заходняй Беларусі за два дзесяцігоддзі, польскім уладам так і не ўдалося знішчыць нацыянальную самасвядомасць нашых людзей, духоўны падмурак народа, штурхна раз-дзеленага мяжой.

Прадстаўнікі КПЗБ не толькі займаліся прапагандай, распаўсю-складалі друкаваныя агітацыйныя матэ-рыялы, вышывалі чырвоныя сцігі ды транспаранты, але і збіралі зброю. Яна магла б спатрыбіцца, калі б пачаўся новы савецка-польскі ўзброены кан-флікт і выклікане ім паўстанне. Таксама зброю выкарыстоўвалі для лікві-дацыі агентаў польскіх спецслужбаў, якія пранікалі ў партыю і выдавалі яе членаў паліцыі, пасля чаго тых прысу-джалі да зняволення альбо смертнага пакарання.

У 1938-м партыйнае кіраўніцтва ў Маскве вырашыла ліквідаваць КПЗБ, у структурах якой было шмат агентаў польскіх спецслужбаў. Але многія колішнія сябры арганіза-цыі здолелі паўдзельнічаць ва уста-ляванні савецкай улады ў Заходняй Беларусі, а пасля змагаліся супраць націзму ў галы Вялікай Айчыннай вайны.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Асобны раззел экспазіцыі пры-свечаны Сяргею Прытычкаму — у 1936 годзе ён здзейсніў змах на жыццё пракуратора Якуба Стральчу-ка, які сведчыў у судзе супраць чле-наў падполля. Адметна, што Страль-чук падчас нацыскай акупацыі супра-паўнічаў з гітлераўскімі спец-службамі. Сяргея Прытычкага пры-гаварылі да смертнага пакарання, якое пад іцскам міжнароднай гра-мадскасці было заменена на пажы-цёвае зняволенне.

Пацінуць турму падпольшчык здолеў толькі з прыходам у Заход-нюю Беларусь Чырвонай арміі ў ве-расні 1939 года, на працягу Вялікай Айчыннай кіраванні Польскім штабам партызанскага руху, а пасля вайны займаў пасады Старшын Прэзіды-ума Вярхоўнага Савета БССР і на-месніка Старшын Прэзідыума Вяр-хоўнага Савета СССР. На выставе можна пабачыць скураное паліто Сяргея Прытычкага, кабуру ад піста-лета, а таксама фрагмент паліто з гі-зальта, вышпучанай паліца гістары-чнага стрэлу ў зале суда.

Аляксандр Храмой адзначыў, што напярэдадні 2024 года, калі ў нашай краіне мусілі адбыцца выбары ў парламент і мусілі вываць Саветы дэ-путатаў, а таксама пачыне дзейнасць Усебеларускі народны сход, важны акцэнт зроблены на экспантат, пры-свечаных выбарам 22 кастрычніка 1939 года ў Народны Сход Заходняй Беларусі. Яго прыпадзі з 28 па 30 каст-рычніка ў Беластоку, было прынята рашэнне аб уваходжанні гэтых тэры-торыяў у склад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Ужо 7 лістапада 1939-га ў Беластоку злад-зілі вайсковы парад і дэманстрацыю ў гонар уз’яднання. Такім чынам, гэтая частка выставы падкрэслівае пераемнасць традыцый народна-га волевылучэння, злучаючы ідэйні адзінства падзеі міжваеннага перы-яду і сучаснасці.

Антон РУДАК
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

У імя міру на роднай зямлі

Галоўная ўмова захавання дзяржавы — адзінства. Аб гэтым Аляксандр Лукашэнка заявіў на патрыятычным форуме “Мы — беларусы!” 17 верасня.

Свята для сапраўдных патрыётаў

Так міністр культуры Анатолій Маркевіч назваў Дзень народнага адзінства, звяртаючыся ў віншаванні да работнікаў галіны. І насамрэч, урачыстасці, прымеркаваныя да 17 Верасня, згуртавалі ўсіх, хто шчыра адданы роднай зямлі.

Святочныя мерапрыемствы разгарнуліся ў кожным куточку краіны. Імпрэзы паярэдзілі з намі-нальнай даце, даліліся ў Дзень народнага адзінства, працягваюцца сёння. І ўсюды ў авангардзе — ра-ботнікі культуры.

— Гэтае свята — для сапраўдных патрыётаў, — гаворыцца ў вінша-ванні міністра. — Яно заклікана нагадаць усім нам не толькі аб гі-сторыка-культурным аб’яднанні за-ходніх і ўсходніх зямель Беларусі ў рамках аднай дзяржавы, але такса-ма аб неабходнасці згуртаванасці і яднання. Толькі разам мы мо-жам захаваць нашу краіну моцнай і квітнеючай!

Паводле слоў Анатолія Маркеві-ча, Дзень народнага адзінства на-поўнены асаблівым сэнсам: — Ён нагнае дзеячы мастацтва, работнікаў устаноў культуры, знайдуў творчасці на прымяжэнне духоўнага багачыя, асветніцкіх і маральных каштоўнасцей, куль-турнай спадчыны нашай Радзімы. Дзякуючы працы пісьменнікаў і паэтаў, мастакоў і скульптараў, кі-нематаграфістаў і артыстаў сама-бытнасць і традыцыі, паучыць ду-

хоўнай супольнасці перадацца ад пакалення да пакалення.

І гэты сэнс руліўцы на ніве куль-туры імкнеліся данесці праз скарывы тэматычныя мерапрыемствы. Так, у Віцебску ўрачыстасці да Дня народна-га адзінства прайшлі на плошчы Пе-рамогі. У мемерыяльным комплексе г. П. Расоны адбылося тэатраліза-ванае прадастаўленне “Памяць ня-чужбінная”. У Віцебскім абласным краязнаўчым музеі па 31 верасня працуе выстава “Гонар за Беларусь”.

Студэнцкія дні “Я Беларусь даражу: я тут вучуся, я тут жыю, або Малалезны варкшоп” распа-чалі ў мемерыяльным комплексе “Брэсцкая крэпасць-герой”. Турнір знайдуў “7 цудуў Белару-сі” арганізавалі ў Брэсцкай ЦДБ імя А. С. Пушкіна, інтэрактыўную пляюнку “Разам — за моцную і квітнеючую Беларусь” — у Столін-скай РБС.

У Гомельскім аблас-ным музеі ваеннай славы прайшоў прывучэнне “Юны па-трыёт”, у Мызце шырка — квест “Мы адзіныя”, у Гомельскай аб-ласной універсальнай бібліятэ-цы імя У. І. Ленна — патрыятыч-

ная акцыя “Беларусь — краіна адзінства”.

Гродзенская філармонія правяла ўрачысты сход і святочны канцэрт-тэатралізацыю падзеі 1939 года. У Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеі да 8 кастры-чніка даступная тэматычная выстава “У адзінай сімі”.

На Міншчыне Дню народна-га адзінства прысвядзілі ў Абласное свята мастацтваў “Мелодыі ўздзен-скай”. У стаішчы Рэспублі-канскага гімназія-каледж пры БДМ

і Беларуска дзяржаўна харара-графічная гімназія-каледж зладзілі фе-стываль “Мы дзеці адной зямлі”. Бе-ларускі культурны цэнтр духоўнага адраджэння арганізаваў вяселле пра-ект “Адзінствам моцна Беларусь” і мін-тэр-рэжым. Нацыянальны гіста-рычны музей падрыхтаваў міжна-родны выставачны праект да Дня народнага адзінства і 100-годдзя Камуністычнай партыі Заходняй Бе-ларусі. У Нацыянальным мастацкім музеі адбылася навукова-асветні-цкая праграма “Нацыянальная куль-тура — аснова народнага адзінства”.

Праце тэмы на стар. 3.

Размова з творчай моладдзю

У Беларускай дзяржаўнай філармоніі 16 верасня адбылася сустрэча ў фармаце адкрытага дыялогу “Адзінства праз культуру”. У падзеі паўдзельнічалі навуччыні адукацыйных устаноў нашай сферы.

Маларэатан мерапрыемства стала тэлевыдачу Марыя Пітрашка, а спіке-рамі — генеральны дырэктар Нацыяна-льнай бібліятэкі Беларусі Валдзім Гігін, сакратар ЦК БРСМ Вераніка Гудкова, другая віцэ-міс Беларусь — 2023 Міла-на Якімовіч, сявічкі сястры Грудзевы і Алёна Ланская, а таксама мастацкі кі-раўнік Беларускай дзяржаўнай філар-моніі Юры Гільдзюк.

Выступілія расказалі пра вытокі і традыцыі святавання Дня народнага адзінства, а таксама абмеркавалі з мо-ладдзю актуальныя пытанні грамадска-палітычнага жыцця Беларусі, выкліка-шы жывую дыскусію. Даступнай мовай былі выкладзены факты аб падзеле ды ўз’яднанні Беларусі і вялікай ролі, якую адыграла гістарычная дата 17 верасня 1939 года ў стаўненні нашай незалеж-насці і дзяржаўнасці. Спікеры пакрыс-лелі, што важна цаніць мір і стапокі на беларускай зямлі, захоўваць гістары-чную памяць, шанавань і развіццё нацы-янальныя традыцыі, уладкавальваючы ў прафесіі, каб зрабіць годны ўнёсак у раз-віццё краіны.

Напрыканцы сустрэчы моладзь чакаў канцэрт Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра імя Іосіфа Жыноў-іча “Сапраўдныя каштоўнасці” з удзелам Андрэя Колашава, Анастасіі Рачыцкай, зорак эстрады, якія да гэтага выступалі спікерамі дыялогу “Адзінства праз культуру”.

Рыхтуючыся сустракаць гасцей

Чарговая апаратная нарада міні-стра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальніка-мі ўпраўленняў і аддзелаў міністэр-ства адбылася 19 верасня. Дзякуючы срокам вясэўзасці, да паслядзя-чых далучыліся таксама начальнікі ца “Сапраўдныя каштоўнасці” з удзелам Андрэя Колашава, Анастасіі Рачыцкай, зорак эстрады, якія да гэтага выступалі спікерамі дыялогу “Адзінства праз культуру”.

прыйдзе з 17 па 24 лістапада пад сло-гана “Стварам будучыню”. Паказ-ны фільмаў і сустрэчы з удзельнікамі з’яднанняў і аддзелаў міністэр-ства адбылася 19 верасня. Дзякуючы срокам вясэўзасці, да паслядзя-чых далучыліся таксама начальнікі ца “Сапраўдныя каштоўнасці” з удзелам Андрэя Колашава, Анастасіі Рачыцкай, зорак эстрады, якія да гэтага выступалі спікерамі дыялогу “Адзінства праз культуру”.

нацыі Незалежных Дзяржаў, а такса-ма карніна з Кітая, Палесіння і Расіі. На ўзед у “Лістападзе” пададана з’яднанняў і аддзелаў міністэр-ства адбылася 19 верасня. Дзякуючы срокам вясэўзасці, да паслядзя-чых далучыліся таксама начальнікі ца “Сапраўдныя каштоўнасці” з удзелам Андрэя Колашава, Анастасіі Рачыцкай, зорак эстрады, якія да гэтага выступалі спікерамі дыялогу “Адзінства праз культуру”.

Акрамя таго, на нарадзе аб-маркоўвалася ўнісенне змен у пастанову Савета Міністраў Рэ-спублікі Беларусь ад 22 чэр-веня 2022 года № 401 “Аб рэстрыі арганізаў культуры і наву-чывішчых мерапрыемстваў”. Ка-рэкціроўкі накіраваны на ўзмац-ненне кантролю за арганізацый-нымі імпрэ, прадухіленне дэструктыў-ных працяў у гэтай сферы.

Прывітанне з Данскай зямлі

Дні культуры Растоўскай вобласці стартвалі ў Беларусі. Больш за 700 твораў з Данскага краю завіталі ў нашу краіну, каб на найлепшых пляцоўках прэзентаваць скарбы сваёй зямлі, паказаць патэнцыял рэгіёна.

Растоўская вобласць валодае багатай і непаўторнай спадчынай, мае сур'езныя рэсурсы. Цягам Дзён культуры, якія праводзіцца з 21 па 24 верасня, установы расійскага рэгіёна прэзентуюць выбітныя ўзоры прафесійнага і народнага мастацтва, дзеліцца вопытам з беларускімі калегамі і намацаваюць перспектывы сумеснай работы.

— Я ўзятарна, што падзеі гэтых чатырох дзён прыносяць нам здавальненне, што мы знойдзем пункты суадпавядзення і наладзім супрацоўніцтва. Разлічваем у будучыні арганізаваць мноства цікавых праектаў, такіх як абменныя выставы і гастролі, — адзначыла міністр культуры Растоўскай вобласці **Ганна Дзмітравея**.

Дні культуры пачаліся з прэзентацыі спадчыны Данскага краю і падпісання пагадненняў аб супрацоўніцтве паміж беларускімі і расійскімі ўстановамі. Сувязі з данскімі калегамі ў афіцыйных документах замацавалі прадстаўнікі Белдзяржфілармоніі, Нацыянальнага гістарычнага і Нацыянальнага мастацкага музеяў, Нацыянальнага цэнтра сучасных мастацтваў, Музея гісторыі Вайскі Айчынай вайны і Музея гісторыі беларускай літаратуры, Літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа і Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея.

З НАРОДНЫХ КРЫНІЦ

Марафон канцэртаў у рамках Дзён культуры адкрыла праграма “З верай на службе Айчыне” Дзяржаўнага акадэмічнага ансамбля песні і танца Данскіх казак імя Ана-

толя Квасавы. Калектыву быў заснаваны яшчэ ў 1936 годзе і з таго часу прапагандуе сапраўднае народнае творчасць данскіх казак. Ансамбль беражліва захоўвае спадчыну свайго рэгіёна, з увагай і клопатам ставіцца да традыцыйнага касцюма, моўных асаблівасцей, адметных спеўных інтанацый. У Палацы Рэспублікі артысты прэзентавалі яркую праграму з вавальна-хараграфічнымі кампазіцыямі, песнямі і рамансамі, лірычнымі і жартульнымі замалёўкамі, сюжэтнымі танцамі. Многія з іх уваходзяць у златны фонд расійскай культуры. Сёння ўвечары беларускую аўдыторыю чакае музычна-адулягорнае чакане музычна-эстраднага форуму “Залаты Выход” у Маскве і прыязам гледацкіх сімпатый на XXVI Міжнародным фестывалі “Балтыйскі дом”.

ПАМЯЦЬ І СУЧАСНАСЦЬ

З культуры спадчынай расійскага рэгіёна знаёміць маштабная выстава ў фэ-Палаца Рэспублікі, падрыхтаваная музеямі Растоўскай вобласці, Абласным домам народнай творчасці і прадпрыемствам “Семікаракорская кераміка”. Жыхары і госці Мінска могуць заглябіцца ва ўклад жыцця данскіх казак.

Найлепшы адмысловы прэзентавалі дэкаратыўна-прыкладное мастацтва краю — прашы са скуры, кераміка, лавы, дрэва, метал, воўны і лён. Ахвотных запрашаюць далучыцца да майстар-класаў па такіх самабытных промыслах, як пяльце казачкай нагайкі, прывязанне, каўкаліццёнае на кашпашы. Яшчэ можна пачуць музычныя інструменты ручной работы: данскую акардыю, гуслі, колавую ліру і іншыя.

ВЯРТАННЕ ДРАМЫ

Сізна Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра ў рамках Дзён культуры прыме гастролі Растоўскага акадэмічнага тэатра драмы імя Максіма Горкага. Гэта адна з найстарэйшых труп на поўдні Расіі, якая сёлета адкрыла юбілейны 160-ы сезон.

Заўтра калектыву прэзентуе народную драму ў дзвюх дзях “Ціхі Дон” паводле аднайменнага рамана Міхаіла Шалахава. З першага паказу спектакль стаў вядомым тэатра і ўжо восем гадоў збірае поўныя залы. Сізнанне твор адзначыла Гран-пры XIII Міжнароднага форуму “Залаты Выход” у Маскве і прыязам гледацкіх сімпатый на XXVI Міжнародным фестывалі “Балтыйскі дом”.

У нядзелю мінскай публіцы прапануюць лірычную камедыю “Заходзьце, раз прыйшлі” паводле Васіля Шукшына. Сізнанне палатно саткана з апаўднёвай фальклорнай “Сельскай жыхары”, “Сяўка хаханне”, “Мікраскол”, “Мой зышскраў машыну доў”, “Сяўка” і “Бошкі”. Перад гледачом паўстане ўнікальная галерэя персанажаў, што дэманструюць розныя грані рускага характару. Труп абяцае “светлы, добры, шчыры і смешны спектакль пра Чалавека”.

Зрэшты, цікавешыя сустрача Растоўскай драмы з беларускім гледачом не першая ў гісторыі. Неаднойчы калектыву прыязджаў у нашу краіну, каб паказаць тогалеўскую “Жані-

шбу” і іншыя перліны рэпертуару. Гэтым разам на гастролі выправілася амаль уся труп — каля сарака чалавек.

— Успаміны пра Мінск у мяне захаваліся самыя добрыя. Гэта вельмі прыгожы горад, дзе жывуць дзівосныя людзі. Кожны раз нас сустракалі поўныя залы, чулыя гледачы, — гаворыць народная артыстка Расіі **Ташыяна Шкрабак**. — Я вельмі рада, што цяпер мы прывізем мінчанам наш “Ціхі Дон” (пра гэта марылі шчыра ў мінскіх прыезды) і цудоўны твор “Заходзьце, раз прыйшлі”. Успэўна, што абедзве пастапоўкі будуць прыцягваць гледацкіх. Капі спектакль зроблены па сапраўднаму, калі ён шчыра кажа пра людзей агульначалавечыя, такія як любоў, вярнасьць, здрада, тады ён мае вопыт.

ПОГЛЯД НА КЛАСІКУ

На сізне Вялікага тэатра Беларусі сёння ўвечары даюць “Турандот” Джакама Пуччыні ў інтэрпрэтацыі Растоўскага дзяржаўнага музычнага тэатра. Гэтая опера вылучаецца сарод іншых набывкаў калектыву: у ёй выкарыстаны відэапраекцыі і адмысловыя экраны, неон, мабільныя двухузрувныя дэкарацыі і футурыстычныя касцюмы. Дзякуючы такой сігнаграфіі, глядач пераносяцца не ў казачнае мінулае, як павінна быць па лібрэта, а ў тэатральнае будучыню. Але па-ранейшаму адулягорны прапануюць наразаміаўляць пра чыстасе каханне, што выратуе свет.

Алесь ДАМІЛОВІЧ

Спектакль “Ціхі Дон” Растоўскага акадэмічнага тэатра драмы

Фестываль “Случыцца паясы” стартуе сёння на Міншчыне.

Звязаныя адным поясам

Паглыбленне старажытнага партнёрства з Кітаем лічыцца ключавым кірункам беларускай знешняй дыпламатыі ў Азіі. На ўмацаванне міждзяржаўных сувязей істотна ўплывае культурная дыпламатыя. Як раскажае, я творчы дыялог дзюх краін прасунуся апошнім часам.

Сёлета пяты раз адбылося пасяджэнне Камісіі па культурным супрацоўніцтве Беларуска-кітайскага міжурдавага камітэта па супрацоўніцтве. Пачае дзелавой сустрэчы падпісана адмысловы план да 2025 года. У апаўднёвай дакументам бакі прадаўжаць развіццё сувязі паміж рэстаўрацыямі помнікаў гісторыі і культуры, даліць абмены ў рамках ініцыятывы “Адзін пояс, адзін шлях”, падтрымліваць тэатры і бібліятэкі, працягнуць узаемадзейненне паміж нацыянальнымі і буйнымі рэгіянальнымі музеямі і ў сферы кінематографіа.

Важны напрамак супрацоўніцтва — абменныя Дні культуры. Яны ладзіцца ў дзюх краінах з 2011 года. Летась Дні культуры Беларусі ў Кітаі праз створылі антыкавідныя абмежаванні адыліся анлайн. Дзякуючы трансляцыям на платформах вядучых СМІ, замежныя гледачы пазнаёміліся з традыцыйнай культурай нашай краіны і ўбачылі праграмы найлепшых творчых калектываў — балетнай трупы Вялікага тэатра, ансамбля “Харошкі”. Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору імя Г. І. Цітовіча. Цяпер бакі абмяркоўваюць правадзненне налета Дзён культуры КНР у Беларусі.

ВАРОТЫ НА ВЯЛІКІМ ШЛЯХУ

У пачатку верасня дэлегацыя Міністэрства культуры паўдзельнічала ў VI Міжнародным культурным падпісанні адмысловы план да 2025 года. У апаўднёвай дакументам бакі прадаўжаць развіццё сувязі паміж рэстаўрацыямі помнікаў гісторыі і культуры, даліць абмены ў рамках ініцыятывы “Адзін пояс, адзін шлях”, падтрымліваць тэатры і бібліятэкі, працягнуць узаемадзейненне паміж нацыянальнымі і буйнымі рэгіянальнымі музеямі і ў сферы кінематографіа.

Першы наместнік міністра культуры **Валерый Грамада** выступіў на шыромым адкрытым форуму. Прадстаўнік ведамства адзначыў, што сумеснае дзейнасць Беларусі і Кітая прырастае новымі ідэямі і формамі. “З улікам сучасных тэндэнцый і патэнцыялаў абедзюх дзяржаў намешаны перспектывы супрацоўніцтва, заснаваныя на багатых традыцыях культурнага абмену”, — сказаў Валерый Грамада.

У рамках ЭКСПА беларуская дэлегацыя сустралася з сакратаром партыйнага камітэта пра-

вінцы Ганьсу Ху Чаншэнам, старшынёй Народнага ўрада Жэнь Чжэньхэ і віцэ-губернатарам рэгіёна ЛІ Ганам. Абдзіліся перамова з Гун Цюаньця, намеснікам дырэктара Дэпартамента культуры і турызму правінцыі, і кіраўніцтвам установаў культуры. У выніку бакі прыйшлі да пагаднення пра паглыбленне і пашырэнне супрацоўніцтва між музеямі, тэатрамі, установамі адукацыі ў сферы культуры.

Праграма форуму напоўнена выдствамі, творчымі прэзентацыямі, выступленямі ансамбляў. Традыцыйную культуру нашай краіны прэзентаваў заслужаны калектыв Рэспублікі Беларусь фальклорны гурт “Купалінка”.

ГОМЕЛЬ — СЫЧУАНЬ

Развіваюцца сувязі і на ўзроўні рэгіёнаў. У пачатку верасня афіцыйная дэлегацыя Гомельшчыны, узначаленая старшынёй аблвыканка Іванам Крупкам, наведвала правінцыю Сычуань. Супрацоўніцтва з ёй пачалося ў 2015 годзе з падпісання пагаднення ў прысутнасці Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі і Старшын КНР Сі Цзіньпіна. З 2021-га рэгіёны з’яўляюцца пабрацімамі. У першую чаргу ўвага надаецца пытанням эканаміі, аднак у гуманітарнай сферы таксама ёсьць амбітныя планы.

Пачае візиту ў Сычуань Іван Крупкі сустраўся з дырэктарам Музея Чэнду, Жэнь Кэ, і абмеркаваў з ім перспектывы абменных выстаў. Неўзабаве гомельскія аматары даўніны атрымаюць новыя магчымасці пашыршы круггляд. Музей Чэнду валодае найбагацейшай калекцыяй старажытных артэфактаў у Кітаі. У зборы захоўваюцца каштоўныя прадметы з бронзы, керамікі, нефрыту і золата. Штодзень установа наведвае

да 15 тысяч чалавек.

ГОЛАС З СІНЯВОЙ

Днямі з гастролёй у Кітаі вярнуўся аркестр Вялікага тэатра Беларусі. Музыкаў паад кіраўніцтвам дырэктара Міхаіла Каліякі, а таксама вядучыя майстры опернай сцэны — народная артыстка Беларусі Анастасія Масквіна і лаўрэат міжнародных конкурсаў Віктар Мендзелеў — выступілі на буйных пляцоўках у гарадах Шанхай, Ухань, Чанша, Сяаньган. У выкананні айчынных артыстаў прагучала музыка Пятра Чайкоўскага, Джакама Пуччыні, Іаганна Штраўса, Луіджы Дэцца, Франчэска Чылыя, а таксама кітайскіх кампазітараў.

— Гэты кірунак для нас вельмі важны, таму што канцэртныя пляцоўка, на якіх можна выступаць, у КНР шмат. Сёння гэта каштоўны партнёр для працоўнага Вялікага тэатра Беларусі, — адзначыла генеральны дырэктар установы **Кацярына Дулава**. — Канешне, найбольш вядомы ў Кітаі наш балет, аднак мы будзем спрабаваць прэзентаваць усё творчыя формы. Ідуць перамовы з Пасольствам Рэспублікі Беларусь у КНР пра тое, каб працягнуць супрацоўніцтва.

Вялікі тэатр Беларусі мае багату гісторыю кітайскіх гастролёў. З 2013 года дзельнічае мемарандум аб дзюхбаковым супрацоўніцтве з Нацыянальным цэнтрам выканальніцкіх мастацтваў у Пекіне — адным з галоўных музычных тэатраў усходняй краіны. Да пандэміі ў кітайскай сталіцы паспяховы прыйшлі гастролі нашага Вялікага са спектаклем “Спартак”.

На фота: фальклорны гурт “Купалінка” на культурным ЭКСПА ў Кітаі

Наталля Карчэўская, Кацярына Кудрына, Марына Татарэвіч, Алена Пагоцкая, Юлія Мірзэлікіна ўрачыста адкрылі выставу

Дыялог мастацтваў

У рамках Міжнароднага кангрэса "ВНУ культуры і мастацтваў у міжнародным гуманітарным супрацоўніцтве: глабальныя выклікі і стратэгіі дзеянняў" адкрылася выстава "Дыялог школ". У экспазіцыі прадстаўлены найлепшыя работы студэнтаў, выпускнікоў і выкладчыкаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў ды Маскоўскага дзяржаўнага інстытута культуры.

ВУЗЬЕЧЫКІ СЯБРОВЫСТА

Міжнародны кангрэс, прысвечаны сумеснай рабоце ВНУ культуры і мастацтваў, адбыўся ў адпаведнасці з пагадненнем аб супрацоўніцтве МДКіа ў сферы адукацыі, навуцы, культуры і асветніцкай дзейнасці і творчасці з БДУКМ. Мэта форуму — кансалідацыя інтэрнацыянальнай супольнасці творчых устаноў вышэйшай адукацыі як важнага складніка міжкультурнага дыялогу краін і народаў.

што ні адна культура не бывае замкнёнай на сабе, што мы ўбіраем ўсе найлепшыя дасягненні мастацтва. Для нашага ўніверсітэта гэта, бадай, адзін з самых буйных праектаў, рэалізаваны, што вельмі прыемна, да Дня народнага адзінства.

Рэктар МДКіа Кацярына Кудрына іначыра прызналася: не чакала, што выдаўна падліскае пагадненне вышэйшага ўзросту ў такую маштабную падазе.

— Сёння мы з вялікім задавальненнем прысутнічаем на адкрыцці сумеснай выставы, — кажа Кацярына Кудрына. — Гэта выдатная магчымасць не толькі для нашых студэнтаў, але і для прадстаўнікоў усіх творчых ВНУ паглядзець на работы таленавітых людзей, гатовых развівацца ў крэатыўнай прасторы. На мой погляд, тут сёння б'ецца жывая думка. Думка моладзі, выкладчыкаў, якія па-свойму глядзяць на гэты свет. Хацелася б, каб наш дзялог у далейшым ператварыўся ў сеткавае ўзаемадзеянне, каб школы розных напрамкаў змаглі абмянявацца досведамі работ на падрыхтоўцы адмыслоўцаў.

Кангрэс "ВНУ культуры і мастацтваў у міжнародным гуманітарным супрацоўніцтве: глабальныя выклікі і стратэгіі дзеянняў" праходзіў у Мінску з 14 па 16 верасня. Адрывалася пленарнае пасяджэнне, працавалі дыскусійныя пляцоўкі па розных напрамках мастацтва. Выдачы спецыялісты Беларусі і Расіі праводзілі адкрытыя майстар-класы.

СІНТЭЗ ТРАДЫЦЫЙ...

У работах, прэзентаваных на выставе, уважліва шырокі спектр ведаў і навыкаў, якімі паспелі авалодаць студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў ды Маскоўскага дзяржаўнага інстытута культуры за час навучання ў сваіх альма-матар. Прадстаўлены і крэатыўны дызайн, і выяўленчае, і сучаснае дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва: кераміка, ткацтва, башкі, саломаліценне, разьба па дрэве, роспіс па шкле, вышыванка, маляванка... Экспанаты, створаныя на аснове ведаў народных традыцый з улікам сённяшніх тэндэнцый культуры, сапраўды адлюстроўваюць нацыянальны каларыт дзюх краін.

...І СУЧАСНАСЦІ

У працах студэнтаў і выкладчыкаў Маскоўскага дзяржаўнага інстытута культуры адчуваецца дух сённяшняга дня. Таму побач з атмасфернай беларускай экспанатам гэтыя працывыглядаюць кантрастна, чым і прыцягваюць увагу. Расіяне прывезлі ў Мінск акадэмічны жывапіс, кераміку, шкло, тэкстыль і нават праекты па графічным дызайне і дызайне асяроддзі. Прыносяцца, што выстаўляюць у Беларусі для іх — гонар.

— Ідэя сумеснай экспазіцыі ўзнікла нечакана, — дзеліцца дэпант Аляксей Зічук. — Але рады, што ўсё атрымалася, бо для мастака вельмі важна мець пляцоўку для абмену думкамі. Праект ярка называецца "Дыялог школ". У нас розныя ітаросы, вопыт, але там шматна падглядзець, хто як працуе і што з гэтага выходзіць.

Загаліма кафедры дызайну і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва МДКіа Юлія Мірзэлікіна адзначыла, што вельмі натхнілася работамі беларускіх студэнтаў: "У вас прыкметна больш традыцыйнага падыходу ў адукацыі, таму, лічу, варта і далей дзяліцца вопытам адны з аднымі, праводзіць агульныя мерапрыемствы. Ёсць цяпер тое, што мы разам расцём, — выдатна. Спадзяюся, што вышы педагогі ў наступным годзе прысудыць да нас і мы працягнем абмен досведамі".

Юрыя ГАБЕЦ
Фота Ульяны КАСЦЮНІНАЙ

міскі, якімі карысталіся нашы продкі, а таксама копіі дробнай дэкаратыўнай пластыкі з Ракава, Валожына і іншых ганчарных цэнтраў Беларусі першай паловы мінулага стагоддзя. Есць, аднак, творы, у якіх аўтары эксперыментавалі з формай, але захавалі аўтэнтычны дэкор. Такія метамафарозы можна пабачыць у кераміцы, вышыванцы, маляванцы.

— Алена Вікаравіна, перш за ўсё віншаваем вас за ўсё вышаме года. І расказывае, калі ласка, што за маштабна падазе іадаўна адбылася ў ўстаноўе.

— Дзякую за віншаванні! Сапраўды, 4–5 верасня ў акадэміі ўпершыню праходзіў Міжнародны форум прадстаўнікоў прафесійнай музычнай адукацыі краін Еўразіі. У ім удзельнічалі госці з Расіі, Казахстана, Узбекістана, Таджыкістана, Манголіі. Было вельмі адказна прымаць і лабонае мерапрыемства. Думаю, мы справіліся з усімі арганізацыйнымі пытаннямі.

— Якія галоўныя тэмы абмяркоўваліся?

— Напрыклад, нацыянальныя варыянты сістэмы непарыўнай музычнай адукацыі. Акрамя таго, як казалі нашы госці, у Беларусі ўсё мноства ішэй і направак у галіне музычнай адукацыі, таму некаторыя з гэтых задумак з цягам часу плануець укараніць расійскай калегі. Пальмаліся і пытанні міжнароднага супрацоўніцтва. Аб'ём нашых замежных кантактаў праз эпідэмію COVID-19 часова зменшыўся, але цяпер мы іх актыўна аднаўляем: падпісваем дамовы аб супрацоўніцтве з арганізацыямі і ўстаноўамі.

— Маштабны форум іагэ раз павервердзі высокае становішча Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі ў свеце. Відэамова, пра гэты статус ведалі і тыя, хто сёлета паступаў у вас.

Ноу-хау музычнай адукацыі

Ці патрэбны філарманічныя пляцоўкі?

Навучальны год толькі пачаўся. Якім ён стане для выкладчыкаў і студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі? Як тут размеркавалі выпускнікоў і які конкурс быў пры паступленні сёлета? Што за маштабны міжнародны форум гладзілі ва ўстаноўе дзіямі? Пра ўсё гэта ды пра многае інашае — у інтэрв'ю з рэктарам акадэміі, кандыдатам мастацтвазнаўства, дацэнтам Аленай Карчэўскай.

— Так, у гэтым годзе былі абтўрыентаў не толькі з Беларусі, але і з Калінінграда, Томска ды іншых гарадоў Расіі. Конкурс — 1,2 чалавека на месца (184 чалавекі на 150 месцаў), але ў такую ВНУ, як наша, конкурс і не можа быць большым. Сваіх абтўрыентаў мы няродка ведаем іагэ са школы, уважліва за імі сочым, таму яны паступаюць у акадэмію мэтанакаравама, разумеюць, чым хочучэ займацца. Найбольш запатрабаваныя спецыяльнасці сёлета — піяніст, кампазітар і спецыяліст па струнных народных інструментах. Год ад году сама папулярныя напрамкі мяняюцца.

— А якія асноўныя вышкі форуму?

— Іх шмат. Так, у рамках форуму прайшоў першае сумеснае пасяджэнне Савета па пытаннях прафесійнай музычнай адукацыі (Беларусь), Федэральнага вучэбна-метадычнага аб'яднання ў сістэме вышэйшай адукацыі (Расія) і Асацыяцыі музычных адукацыйных устаноў. У нас сабраліся прадстаўнікі кансерватарый — Масквы, Санкт-Пецярбурга, Казані, Ніжняя Ноўраграда, Саратава, Астрахані, Петразавадска ды іншых, музычных вучылішчаў, каледжаў і ВНУ Расіі, устаноў адукацыі Беларусі. У анлайн-рэжыме да сустрэчы далучыліся ўзбекістан, Казахстан, Таджыкістан і Манголія. Апошнія дзве краіны выказалі жаданне стаць членамі асацыяцыі, якая сёння налічвае больш за 70 устаноў адукацыі.

— Ці былі нейкія аб'яўдзеныя, звязаныя з прыёмнай кампаніяй?

— Безумоўна. Праз уступленне ў дзеянне абноўленага Кольскага аб'яднання і класіфікатара змяніўся фармат некаторых адукацыйных праграм. У новым класіфікатары ўсе акадэмічныя музычныя спецыяльнасці — гэта спецыяльнасці бесперапыннай адукацыйнай праграмы з мінімальнай для яе п'яцігадовай падрыхтоўкай. Таму першакурснікі, у адпаведнасці ад цяперашніх магістрантаў, атрымаюць ступень магістра, адвучыўшы менш — усяго пяць, а не шэсць гадоў. Наколькі мне вядома, падобных адукацыйных праграм у сферы музычнага мастацтва ў іншых нацыянальных сістэмах адукацыі няма.

— Ці працаваў Акадэмія музыкі з рэгіёнамі? Напрыклад, адзыхчы на раёнах Беларусі, у розных гарадах і нават сёлах я неаднойчы бачыў філарманічныя пляцоўкі. Як вы лічыце, ці апраўдваюць яны сабе?

— Адназначна. Больш за тое, яны неавергодна патрэбныя. І нашым студэнтам ды выкладчыкам, і людзям, якія жывуць у рэгіёнах і цэнтрах іі аграаралдах, карысна, калі са сталіцы іі з абласнога цэнтра прыязджаюць выканаўцы з канцэртамі. Да таго ж студэнты акадэміі жадуюць не толькі атрымаваць гэартычныя веды, не толькі быць вядомымі ў вузкіх колах, але і практыкавацца, паказваць здольнасці і ўменні шырокай публіцы.

— Ці быў у Акадэміі музыкі вопыт, каб яе прадстаўнікі выяздзілі за выстўпленнем у рэгіёнах Беларусі?

— Нескалькі гадоў таму мы выйтралі грант, дзякуючы якому наведвалі многія мястэчкі краіны з канцэртамі. Сёлета падалі заяўку на іагэ адзін, каб аднавіць падобныя гастролі. Можам гладзіць іх і самастойна, але ўзнікае лагістычная праблема: патрэбны транспарт, каб даставіць наш акадэміі да месца прызначэння і прывезці калектываў назад. Калі, скажам, газета "Культура" дапаможа дамовіцца з кіраўнікамі тых іх інашых устаноў, то мы заўсёды гатовыя прыехаць з выстўпленнем у розныя куткі Беларусі.

— Будзем старша, і, магчыма, нават пасля гэтага інтэрв'ю нейкія прадстаўнікі рэгіёнаў адукацыі на нашу прапанову. Іагэшома. Наколькі я ведаю, у вас чакаеца рамонт...

— Так, у наступным годзе мы сыходзім з галоўнага будынка на вуліцы Інтэрнацыянальнай, бо тут абудавана капітальны рамонт з элементамі рэканструкцыі і рэстаўрацыі. У выніку чакаем аднаўлення аўтэнтычных інтэр'ераў, рэканструкцыі вялікай залы (галоўнай праблема — захаванне адметных акустычных уласцівасцей), стварэння сучаснай гуказапісвальнай студыі ды шмат чаго іагэ. Канешне, будзе шчырка перабарача ў інашыя карпусы (напрыклад, у нас ёсць калекцыя ўнікальных музычных інструментаў), а ўсе яны патрабуюць пэўнаго ўзааўвавання), але, спадзяюся, усё атрымаецца. І праз два гады, калі плануецца завяршыць работы, мы сустрэнемся з "Культурай" і ўсё вам пакажам, асабліва абноўленыя інтэр'еры і залу.

— Вядома, мы абавязкова пабываем на адкрыці апрамаганага галоўнага корпусу Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі! Дзякуй за гутарку. Паспехаў!

Юрыя ЧАРНЯКЕВІЧ
Фота з архіва Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі і Алены Карчэўскай

Удзельнікі Міжнароднага форуму прадстаўнікоў прафесійнай музычнай адукацыі краін Еўразіі

Узбагаціцца беларускасцю – міралюбнасцю і спагадай

ТАЦЫЯНА ПУМПУЛЕВА,
кіраўнік беларускага
культурнага таварыства
BELLARUS (Неаполь, Італія):

— Нас прыхела 7 чалавек. Прывезлі родныя беларускія песні ды тату па Радзіму, якую алуваем, знаходзячыся за мяжой. Наш асаблівы падарунак усім удзельнікам фестывалю — аўтарская песня ў выкананні кіраўніка музычнай групы Тацыяны Леўскай. Яна напісала музыку, а словы — украінка з беларускімі каранямі Ала Усачова. Віктар Скрундз, беларускі кампазітар і паэт, пераклаў верш на беларускую мову. Мы ганарымся гэтым творам, які нарадзіўся ў Італіі з трытаннем і любоўю да нашых родных мясцін.

Для дзясятары ўдзел у фестывалі мае вялікае значэнне. Па-першае, гэта вяртанне дадому. Па-другое, магчымаць сустрэцца з такімі ж беларусамі-энтузіястамі. Даведлацца, што яны робяць, абмяняцца песнямі і адрасамі. Адносіны паміж калектывамі беларусаў з розных краін будучы падтрымліваюцца і пасля фестывалю.

Актыў BELLARUS — 25 чалавек. Аб'ядноўваем мы не толькі беларусаў, але ўсіх, хто гаворыць на рускай мове. Таму нас шмат, мы падтрымліваем людзей ў афармленні дакументаў, пытаннях здароўя. Мы рэалізуем разнастайныя культурныя праекты. Напрыклад, “Беларуская восень ў Неаполі”, якая адбудзецца 15 кастрычніка. На гэтым свяце мы знаёмім палітычна розных нацыянальнасцей з усімі нашымі традыцыямі восені. Гэта Дажнінкі, Дзень машы, Пакроў, Дзень наставніка, восеньскія веселлі. Акрамя таго, ёсць пастаянны праект беларускамузыкальнай рэспірацыі. Ён вельмі любімы і дзешы, і бацькі. Нават не ведаючы мовы, італьянскія хлопчыкі і дзючычкі заўсёды актыўна дапамагаюць. А вясной мы заўжды ездзім на могілкі ў Монтэ-Касіна, дзе пахавана каля 240 беларускіх салдат, якія загінулі на італьянскай зямлі падчас Другой сусветнай вайны. Сумесна з беларускім пасольствам арганізуем там Дзень памяці. Таксама ўдзельнічаем у культурных мерапрыемствах муніцыпалітэта Неапаля і падтрымліваем актыўнае сяброўства з усімі рэгіянальнымі адміністрацыямі рэгіёна Кампанія.

Дарэгі беларусы, ніколі не губіце вы сваё патрыям, упэўненасць у сабе, гонар за нашу краіну і любоў да яе. Усё, што вы робіце, грашмя вымерша не магчыма. Мы захваем людзей сваёй творчасцю і паказваем ім нашу Радзіму — гэта дарогае варта. Не забывайце нашу роднае неба і нашы карані. Таксама вельмі хачу ад імя італьянскіх беларусаў пажадаць за выдатную арганізацыю фестывалю Міністэрству культуры Беларусі і Рэспубліканскаму центру нацыянальных культур.

СВЯТЛАНА ЯСКОВА,
кіраўнік Усеіспанскай
асцыяцыі “ESBELARUS”
(Мадрыд, Іспанія):

— Сёння на фестываль прыхола група іспанцаў, якія спяваюць на беларускай мове. Гэтым калектывам кіруе Інеса Салаўёва, якая нарадзілася ў Вінебуку. Мы прывозім сваё іспанцаў, а потым яны самі ідуць на раз вяртання ў Беларусь. Іх цікавіць турызм, аздаўленне і адукацыйныя праекты. На сваім прыкладзе магу сцвярджаць, што народная дыпламатыя працуе. Я прывоўку іспанцаў у Беларусь з 2014 года. Прычым гэта людзі розных узростаў. Ад 15 да 92 гадоў. І з кожным годам іх прыязджае ўсё больш. Таксама мы апрадуўвалі двух іспанцаў на курсы беларусістыкі ў БДУ. Цяпер супрацоўнічаем з Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур, Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэтам і Рэспубліканскім інстытутам вышэйшай школы.

Пасля ўрочання беларусам замежжа ўзнагарод Міністэрства культуры і Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур

Пасля ўрочання беларусам замежжа ўзнагарод Міністэрства культуры і Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур

IV Фестываль мастацтваў беларусаў свету стартвае ярка! Малюнічы гала-канцэрт старых калектываў беларускіх дзясятар “Ручнікі — шляхі да дому”, стратка выстава твораў дэкаратыўна-прыкладнага і вышываў мастацтва беларусаў замежжа — урочасце адкрыцця адбылося ў Мінскім гарадскім палацы культуры 21 верасня.

Але фактычна фестывальны тыдзень распачаўся з прэс-канферэнцыі арганізатараў і ўдзельнікаў, многія з якіх прыехалі яшчэ ў панядзелак. У сераду для дарагіх гасцей правалі аўтобусную азнамленчую экскурсію па Мінску. Пасля яе ў Храме-помніку ў гонар Усіх святых адбылася дыялогавая пляюбоўка “Беларусь — краіна яднання”, на якой прысутнічалі прадстаўнікі кіраўніцтва дзяржаўных органаў. Сёння, 22 верасня, адбываюцца творчыя сустрэчы і майстар-класы па беларускіх харэаграфіі, вакале, дэкаратыўна-прыкладным мастацтвах. Госці таксама наведаюць мемарыяльны комплекс у Хатыні і Трасяніцы, каб аддаць даніну памяці ахвярам нашых проціака дзеля міранай будучыні Беларусі. У суботу беларусы-замежжыкі паедуць у рэгіён, каб паказаць сваю творчасць жыхарам абласных цэнтраў. Такім чынам фестывальныя падзеі працягнуцца да 24 верасня.

Падрабязна пра гэта раставалі на прэс-канферэнцыі. Намеснік начальніка Упраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь **Дзмітрый Слесарыч** паведаміў, што гэтай фестывалю з’яўляецца прэзентацыя дасягненняў нашай краіны і падтрымка творчых праектаў беларусаў замежжа. Праграма вельмі насычаная. У фестывалі прымаюць удзел каля 250 гасцей з розных краін свету, ён праводзіцца ў рамках рэалізацыі мерапрыемстваў дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі”. Папярэдні такі фестываль адбыўся ў 2017 годзе. Арганізатарамі выступаюць Міністэрства культуры і Рэспублі-

канскі цэнтр нацыянальных культур пры садзейнічанні ўпаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцей, а таксама абласных выканаўчых камітэтаў і іншых арганізацый.

Дырэктар Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур **Вольга Якабсон** адзначыла, што пры складанні праграмы фестывалю ўлічаліся пажаданні ўдзельнікаў. “Беларусы замежжа заўсёды імкнучы выкарыстоўваць магчымасць пабываць на гістарычным радзіме. Яны імкнучы ўзбагаціцца беларускасцю і, з’яўджаючы дадому, павесці з сабой кавалачак сваёй цудоўнай Радзімы”, — сказала яна. Па словах Вольгі Якабсон, сёлета, як і раней, на фестывалі прысутнічаюць беларусы ЗША, Арменіі, краін Балтыі, Італіі, Іспаніі, Казахстана і многіх рэгіёнаў Расіі.

Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцей **Аляксандр Румак** звярнуў увагу на тое, што фестываль традыцыйна збірае творчую народную дыпламатыю. Менавіта праз іх наша дзяржава даносіць аб’ектыўную інфармацыю пра тое, як і чым сёння жыве Беларусь, у самым аддаленым куці планеты. Таму для краіны важна падтрымліваць сваё сёння і дагэ, якія па розных прычынах жывуць сёння за мяжой. Гэта робіцца не толькі ў рамках фестывалю. Пастаянна для творчых калектываў дзясятар набываюцца нацыянальныя касыямы, перадавая літаратура на беларускай мове і нацыянальныя сімвалы. За 2022—2023 гады такой падтрымка аказана на суму больш за 90 тысяч беларускіх рублёў. Атрымалі падтрымку яны і Расіі, дзе вялікая колькасць беларускіх арганізацый, так і беларусы краін Балтыі, Арменіі, Ірданіі, Сірыі.

— Мы гаворым: “Сардэчна запрашаем, дарэгі суайчыннікі!” — сказаў Аляксандр Румак. — Любоў беларусаў замежжа да Радзімы больш абвострана. Беларуска дзяржава заўсёды будзе прыкладна намагацца для падтрымкі дзясятар.

Выступленне мужчынскага хору “Усіхсвятцы” храма-помніка ў гонар Усіх Святых

Культура ідзе наперадзе палітычнай дыпламатыі. Пра гэта заўважыў міністр **Анатолій Маркевіч** на дыялогавай пляюбоўцы “Беларусь — краіна яднання” ў Храме-помніку ў гонар Усіх святых. У мерапрыемстве прынялі ўдзел кіраўнікі органаў дзяржаўнага кіравання, Беларускай праваслаўнай царквы і актывісты беларускіх дзясятар з розных краін, якія прыехалі ў Мінск на IV Фестываль мастацтваў беларусаў свету.

Па словах міністра культуры, менавіта актыўны беларускія арганізацыі ў замежжы робяць вялікую справу па давадзненні аб’ектыўнай інфармацыі пра Беларусь да іншых народаў.

— Вельмі важны здытак беларусаў, што ніхто ніколі не ўдакладняе, як той нацыянальнасць, — падкрэсліў Анатолій Маркевіч, — Галоўнае, каб чалавек здзейсніў справы на карысць далейшага развіцця Беларусі і ў Год міру і стварэння ўносіў свой уклад у агульны дабрабыт.

Кіраўнік галіны паведаміў, што сёння за межамі нашай краіны пражываюць каля 1,5 мільянаў беларусаў, афіцыйна зарэгістраваныя і дзейнічаюць каля 220 грамадскіх аб’яднанняў. Наша дзяржава шмат робіць, каб рэгулярна збіраць сямейныя архівы, нацыянальныя касыямы і нацыянальныя сімвалы. За 2022—2023 гады такой падтрымка аказана на суму больш за 90 тысяч беларускіх рублёў. Атрымалі падтрымку яны і Расіі, дзе вялікая колькасць беларускіх арганізацый, так і беларусы краін Балтыі, Арменіі, Ірданіі, Сірыі.

— Мы гаворым: “Сардэчна запрашаем, дарэгі суайчыннікі!” — сказаў Аляксандр Румак. — Любоў беларусаў замежжа да Радзімы больш абвострана. Беларуска дзяржава заўсёды будзе прыкладна намагацца для падтрымкі дзясятар.

Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцей **Аляксандр Румак** падкрэсліў, што Беларусь для іншых краін з’яўляецца прыкладам міжканфесійнага міру і згоды. Тут дзейнічаюць 29 канфесій і рэлігійных аб’яднанняў. Паміж імі няма ніякіх супярэчнасцей. Прадстаўнікам усіх 156 нацыянальнасцей, якія пражываюць сёння ў Беларусі, дзяржава заканадаўча і практычна забеспечвае роўныя правы ва ўсім.

Мітрапаліт Мінскі і Заслаўскі **Вяніямін, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі** выказаў надзею, што госці і ўдзельнікі фестывалю знайдзю час у гэтыя дні наведаць храм, зашпеліць свечку і памаліцца аб роднай Беларусі і той зямлі, якая стала для іх домам сёння.

— Упэўнены, што вы накорміцеся тут духоўнай сілай і пастараецеся захаваць добры настрой да свайго ад’езду, — адзначыў Уладзіслаў Вяніямін. — Гасподзь вызначыў межы для кожнага народа. Але чалавек часам сам прымае рашэнне пра перасяленне. У кожнага свой шлях, важна, каб чалавек жаў у любові і згодзе, дзе б ён ні знаходзіўся.

З цёплымі словамі таксама выступілі намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па правах чалавека, нацыянальных адносін і сродках масавай інфармацыі, кіраўнік парламенцкай групы па справах беларусаў замежжа **Валодзіцкі Ражанен** і кіраўнікі шэрагу дзясятар.

Шчырую атмасферу падтрымаў мужчынскі хор “Усіхсвятцы” Храма-помніка ў гонар Усіх святых, які выканаў некалькі пранікнёных беларускіх кампазіцый. Пасля адбылося ўрачыстае ўрачызнае беларускае замежжа ўзнагароды Міністэрства культуры і Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур.

Працяг — у наступным нумары “К”.

АЛА САНДЛЕР,
кіраўнік канцэртнага
агенцтва “Z-Best Entertainment, inc”,
прадстаўніца Беларускай
дзясятары (Балцімор, ЗША):

— Жыўу ў Амерыцы ўжо каля 30 гадоў. Спірыта была вельмі някляка настаўляцца, таму не магла прыязджаць у Беларусь. Апошнія гадоў пяцінаццаць бываю тут і два разы на год. У Беларусь заўсёды еду па новых ўражаннях і натхненне. Іх хапае месцаў на шопінг, потым зноў сюды вяртаюся. Тут у мяне жывуць свае і сябры.

Я з’яўляюся сябрам Кансультацыйнага савета па справах беларусаў замежжа пры МЗС. Прыязджаю на пасажджонны савета, творчыя стажыроўкі, сёлета ўдзельнічаю ў фестывалі. Дзякуючы гэтай у мяне з’явілася шмат новых сяброў-беларусаў у розных краінах. У Балцімору я адраджаю музей славянскіх культур. Адна з маіх мэт тут — збор экспанатаў для музея.

Беларусь — шматнацыянальная краіна, адкрытая для ўсіх. Хачу сказаць вялікі дзякуй дзяржаўным службам і звычайным людзям, якія падтрымліваюць у парадку старажытныя мураўнікі.

Па нацыянальнасці я яўрэйка, нарадзілася і вырасла ў Бабруйску. Сёння нашы абшчыны ў беларускіх гарадах невялікія і прадстаўлены ў асноўным пажыллымі людзьмі. Гэтая палітка беларуска асабіста ад мяне і ад многіх маіх знаёмых, якія ў сілу ўзросту не могуць даглядаць за нашымі могілкамі, але бачыць, што там падтрымліваюцца парадак.

За апошнія трынаццаць гадоў Беларусь моцна змянілася. Я памятаю, калі мы прыляталі сюды ў 1990-я, усё было нейкім шчырым і безаблічным. Вельмі сумна каршына. Потым усё змянілася да лепшага. Гэтым разам я прыляцела крыху раней і на два дні ездзіла да сямейна ў Пшэра на беларускія могілкі. Вельмі хацела напісаць палічку правяднікам, яны сапраўды творы нашай Радзімы, добрыя, ветлівыя, клапатлівыя.

СЯРГЕЙ КАНДЫБОВІЧ,
старшыня грамадскай
арганізацыі “Федэральная
нацыянальна-культурная
аўтаномія беларусаў Расіі”
(Масква, Расійская Федэрацыя):

— Фестываль мастацтваў беларусаў свету дае ўсім нам магчымасць пераканана ў справядлівасці выслоўя: “Радзіма малая, але любоў да яе вялікая”.

У Расіі пражывае 146 мільянаў чалавек 193 нацыянальнасцей і народнасцей. Там дзейнічаюць 80 беларускіх грамадскіх арганізацый. Гэта сама вялікая беларуская дзясятара ў замежжы. Усе кіраўнікі суполак з’яўляюцца членамі кансультацыйных саветаў пры кіраўніцтве адпаведных рэгіёнаў. Беларуска дзясятара можа быць эфектыўна рухавіком народнай дыпламатыі якраз таму, што гэтыя людзі наўпрост звяртаюцца да дзяржаўных чыноўнікаў самага высокага ўзроўню і заўсёды атрымліваюць адказы. Беларусы валодаюць самым каштоўным відом мастацтва — мастацтвам сябраваць і быць чалавекам.

АЛЕНА СІПАКОВА,
старшыня рэгіянальнага
грамадскага аб’яднання
“Юрочкае таварыства
Беларускай культуры
Імя Яна Чарэскага”

— Гэта вялікае свята. Нягледзячы на аддаленасць ад гістарычнай радзімы, мы гатовыя захаваць сваю Беларусь. Мы пакажам неспро перасяленцаў, якія з Беларусі ў Іркуцк прыехалі ў часы сталінскіх рэформаў на пачатку мінулага стагоддзя. Нам, дзясятарам, патрэбны фестываль мастацтваў. Мы тут знаёмімся, абмяняемся вопытам і прядумваем новыя сумесныя праекты.

Слова — прыгожае кніжнае. Гліна — лёгкая поразаўска.
А ўсё разам — чарговы праект бібліятэкараў Свіслацкага раёна.
Абавязкова знойдуцца скептыкі, якія заўважаюць з веданнем справы: "Бібліятэкары павінны займацца кнігавядучай! А фарытэка, фітапаслугі і лясная скульптура на стэлажах — гэта прафанацыя!"

Адказ у мяне напачатков: прафанацыя, калі ва ўстано- ве культуры невыносна сумна. На родных абсягах бачыў бібліятэкі з зімовымі садамі, акварыумаў, жывымі куткамі і карніннымі галерэямі. Агтуль нават сыходзіць не хацелася. Бібліятэчнае краязнаўства — паняцце безмежнае. Апроч экалагічных пытанняў, уваходзіць у яго і адраджэнне традыцыйных рамястваў. І ўвогуле, свой край трэба чытаць, як кнігу. Менавіта таму ў гарадскім пасёлку Поразава аднаўляюць мясцовыя прыёмы вырабы чорназдымленай керамікі.

КОЛА НЕ РУХАЦЕЦА?

Серадзікі — на пяць літраў, склінікі — на тры, зусім маленькія — гішкі. Аднак не толькі гішкі рабіў **Юсеф Шопік**. Яшчэ — маліцы, збаны, гарлачы, пазудлы, вазоны, кубкі... І ўсё гэта посуд задымлены. І выдзіла — незвычайны і малако доўга не псуецца.

Шчырае слова пра звонкую гліну

Свіслаччына: рамесніцкі акцэнт бібліятэчнай справы

паколькі яна — неад’емная частка мясцовага народнага мастацтва. Так і з’явілася ініцыятыва старадаўняму традыцыйна адраджэнню менавіта ў поразаўскай кніжнай скарычцы.

Раённая бібліятэчная медыяцыя распрацавала праграму дзясняў. У 2016-м амбіцыйны праект пачалі рэалізоўваць.

ВЕРШЫ ПРА ГАНЧАРОЎ

У яе юны голас пяшчотнай старшакласніцы. Летуценная душа не дае розуму супакаення. Гэта я пра Ірыну Сарай. Пра кабету варта асобна. Тады і загаварыць пра тое, што ганчарнае кола ў гарадскім пасёлку спынілася. Паспянялася...

Ёсць у Поразаве бібліятэка — цэнтр краязнаўства. Тут кірае душаўмі і сэрцамі чытацкімі **Ірына Сарай**. Свая кабетка таксама быў керамістам. Ды шчэ знойдзецца ў пасёлку хата без задымленага посуду? А у Ірыны Уладзіміраўны яшчэ і прафесійны інтарэс да ганчарнай справы,

Ірына Сарай ладзіць экскурсію па музейным пакоі Поразаўскай бібліятэцы

У культуры Ірына Уладзіміраўна з 1978 года. Бібліятэкарам быць вучылася, можна сказаць, усё жыццё і без адрыўу ад працы. Скончыла бібліятэчную тэхнікум у Мядзель і Інстытут культуры ў Мінску. А наравілася ў вёсцы Гурчыны, што непаладак ад Поразава. З тутэйшай керамайкі сутыкалася з маленства. Аднак сапраўдная слава аб гэтым краі будла ў пазамінулым стагоддзі... Ірына Уладзіміраўна — адна з тых, хто вырашаў, што ганчарнае кола ў Поразаве закруціцца зноў...

Мы разгаварылі з ёй пра беларускі творы, прывесчаныя апрацоўцы гліны. Акрамя "Казкі пра Івана-ганчара...". Анатоля Грачанікава я нічога згадваць не змог. Поразаўскай бібліятэчкарка хуецька, як той казаў, падцерапа мне нас. Аказваецца, пісалі пра наша старадаўняе рамяство Казімір Камейша, Артур Вольскі, Васіль Зуёнак... Яшчэ адзін красамуючы доказ, што журналістыка нос трэба заўжды трымаць па ветры. Віваг, Ірына Уладзіміраўна!

ства з ганчарным акцэнтам выглядае досыць натуральна. Пакой адкрылі ў 2017 годзе. Сабралі посуд, ашукалі даўняе ганчарнае кола, зрабілі макет горна (старажытнае зямляная печка для задымлення гліны). Праз два гады бібліятэчка атрымала прэзідэнцкі грант для пашырэння і ўдасканалення экспазіцыі. У раёнай кніжнай скарычцы пачала дзейнічаць краязнаўчая гульня-экспедыцыя "Мастацтва ганчарнага рамяства".

А Д А Д А Я

Дзякуючы гранту бібліятэчка набыла электрычнае ганчарнае кола. І закруцілася! — Не, я не стала прафесійным рамеснікам, — кажа Ірына Сарай. — Але як карыстацца прыладай, пакажу...

Ахвотных паглядзець і па вучыцца хапае. Цяпер у гуртку — сем школьнікаў-чытачоў. Займаюцца яны па двухгадовай праграме, у якой любая рамесніцкая драбніца прапісана ад а да я. Тэорыю выкладае Ірына Уладзіміраўна. Практыку — майстры Раёнага дома рамяства на чале з таленавітай **Аксанай Васілька**. Без такога творчага ўзаемадзеяння не абыйсцяся. І слава Богу! Такое супрацоўніцтва ў нас справядку называюць таласой.

Пойдзем далей. Пра задымленне керамайкі ў умовах Поразава кажаць літаральна. І ўсім не таму, што муфельная печка ёсць толькі ў Раённым доме рамястваў.

— Для гэтага патрэбны горан — зямляная печка, вынесеная на вуліцу, — тлумачыць **Аксана Мікалаеўна**. — Будзе горан — будзе і задымленая керамка.

Ад сабе дадам, што супрацоўнікі РДР літаральна гарач жаданнем дапамагчы поразаўскай чытачам. Складзены нават каментар будучых работ, падыхтанавы эскіз зямляной печы, сітуацыя абмеркавання з прадстаўнікамі Міністэрства называючымі сітуацыі. Цяпер (натуральна спырава) відзецца пошук інвестара. Хочацца верыць, што ўсё атрымаецца.

САМАЯ АДДАНАЯ

Чаму найлепшыя чытачы Поразава сталі найлепшымі ганчарамі? Не мой сказа- на, што таленавіты чалавек таленавіты ва ўсім. Варта пералічыць самых адданых аматэраў: **Максім Анцісеня**, **Настя Уялішкіна**, **Міша Барынаў**, **Іван Глякоўскі**... Апошніму сам Бог наканав- ваў узяцця за звонкую поразаўскаю гліну. Вельмі хутка з-пад рук Івана-ганчара па- чунуць з’яўляцца фірмовыя задымленыя гліны. Трэба будзе прыдаць адзін.

Яўген РАГІН
Фота з архіваў герояў матэрыялу

Толькі наперад, толькі рух і з’яднанасць

"Халідэй" — першы прафесійны калектыў мажарэтак у Беларусі. У родных для яго Баранавічах, напэўна, не знойдзецца чалавека, які не ведае пра гэтых юных артыстаў. Дзяўчаты актыўна ўдзельнічаюць у гарадскіх мерапрыемствах і святах, тэлевізійных шоу, не раз бралі Гран-пры міжнародных конкурсаў і фестываляў, у тым ліку "Славянскага базару ў Віцебску". У чэрвені гэтага года аматарскі калектыў атрымаў званне заслужанага. Пра сакрэты майстэрства, незвычайны падыход і ролю тацаў у жыцці мы распыталі стваральніца, язнамнатца кіраўніца **"Халідэй" Тамару Колтун і балетмайстра **Алессю Вярмінскую**.**

— Тамара Аляксандраўна, дайце звернемся да вытокаў. Як унікальна ізя заснаваў калектыў? Наколькі адноўлена тое, што задумалася на старце, і "Халідэй", які цяпер ведае ўся краіна?

— Ідэі паслужыла жаданне распрацаваць у Беларусі нязвыклі кірунак, які вылучаецца даступнасцю, — мажарэцкае мастацтва. Я сама танчыла з дзяцінства, атрымала харэаграфічную адукацыю, некалькі гадоў выступала ў мясцовым народным ансамблі "Юрачка", стала яго кіраўніком. Потым захачалася зрабіць нешта ўнікальнае, сваб. Так і з’явіўся "Халідэй". Гэта было ў 2003 годзе. Калектыў хутка нарошчываў майстэрства і набіраўся сцэнічнага досведу. Гледачы адразу палюбілі дзяўчынак. Праз тры гады ансамбль дэманстравалі нумары на III Еўрапейскім чэмпіянэе мажарэтак, на якім быў удастоены спецыяльнай узнагароды. Ужо ў 2011-м нам уручылі пасведчэнне Міністэрства культуры аб прывасенні звання "Народны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь".

— У чым, на ваш погляд, сакрэт спеху калектыўу?

— У ідэалогіі вялікай сям’і, у якой усе рады за кожнага і кожны рады за ўсіх. Гэта пра згуртаванасць, прыязнасць, любоў да творчасці. "Халідэй" надае асаблівае значэн-

не маральнаму выхаванню маладога пакалення, з пачатку навучання прывіваючы апекаванцам лавагу да дзяржаўнай сімволікі і нацыянальнай культуры, актыўна выкарыстоўваючы музычны матэрыял папулярных выканаўцаў сучаснай беларускай эстрады. Калектыў атрымаў мноства буйных дзяржаўных мерапрыемстваў. І дзеці, выступаючы на вялічкіх сцэнах нашай краіны, адчуваюць шчыры гонар за Радзіму і яе багату культурную спадчыну, што найлепшым чынам выхоўвае патрыятычнае мысленне і глыбокую любоў да роднай зямлі.

— Якія металы выкарыстоўваеце, каб матываваць і патхняць удзельнікаў калектыўу?

— Шчыраць ва ўсім. Як мага менш пачуццёвай і ступэнчатай, максімальна спагала да юных выканаўцаў незалежна ад узросту, непаробнасьць паводзін. Дзеці ўсё адчуваюць танчэй. Для іх найлепша матывацыя — магчымасць паказаць майстэрства, тамо імкнесься залезнічаць усіх. А ўжо як выхаваны радуюцца ўзнагародам! Для кубкаў і дыпломаў у Доме культуры хутка не хопіць месца. Але для мяне галоўнае, каб удзельнікі ансамбля атрымлівалі задавальненне ад творчасці і проста добра бавілі час у калектыве "Халідэй".

І няхай любоў да харэаграфіі заста- біцца з імі наўжды. Рэгулярна па- казваем танцорам відэа і выступленні найлепшых прафесіяналаў, каб

дзеці маглі убачыць і адчуць най- вышэйшы ўзровень майстэрства. Гэта дапамагае ім разумець мэту і імкнуцца да вышэйшых і сваім мастацтве. Фармулюем канкрэтныя задачы для кожнага. Разбіваем агульную мэту на маленькія этапы, якія можна праіць паступова. Мы заўсёды гатовыя вы- слухаць і дапамагчы ў вырашэнні праблем або пераадоленні цяжкасцей. Пазітыўная атмасфера ў камандзе — гарантыя матываванасці і па- чуння важнасці танца.

— Кіраўнік — гэта ў першую чаргу лідар і прафесіянал. Як у вас выхо- дзіць лідэра галды падтрымліваць поспех калектыўу?

— Кіраўнік — гэта мозг калектыўу — гэта арганізм. Усё проста, адзін без ад- наго няма. Увесь сабе пела, забяўле- нае галоўнага органа, які ргуюле ўсе працэсы, — можа. Без яго няма кан- тролю, няма каардынацыі. Таксама ўявіце мозг без іншых органаў і сістэм, якія дзавалююць яму функцыянаваць і ўвабляць ідэі. Абодва варыянты не толькі выглядаюць непраўдапа- добна, але і дэманструюць беспала- рэчнасць. Менавіта таму важна раз- віваць і падтрымліваць эфектыўнае ўзаемадзеянне. Камунікацыя, давер, паразуменне — гэта ключавыя э- лемэнты, якія забяспечваюць поспех і эфектыўнасць.

— Алесся Аляксандраўна, якія вашы стратэгіі пабудовы ўдалай танцаваль- най каманды?

— Стратэгія адна — толькі напе- рад, толькі рух і з’яднанасць, толькі праца, цярпенне і падтрымка. У нас займаюцца групы чатырох узроста- вых катэгорый. Самыя юныя рэпе- руюць у малодшай студыі "Крутая малшыня" з чатырох гадоў, набіраю- чыцца досведу. Калі харэаграфічная падрыхтоўка дазваляе, удзельніца пераходзіць у ансамбль "Халідэй". Стараемся раскрыць патэнцыял кожнага, але нікога не паганямем. Галоўнае, каб выхаванец не страціў энтузіязму і жадання працаваць над сабой, німакі дзіця, пазаймаўшыся месцамі, усё кіне, ды і ў ільым разбульвае творчасць. На працягу ўзроставальнага года калектыў умова- нна займаецца, акцэнт робіцца на фізічную і харэаграфічную падрых- тоўку. Дабавіцца вынікаў дапамагае дысцыпліна.

— Калі ласка, падзяліцеся мэтам і плянамі калектыўу на найбліжэйшы час.

— Мэта — бясперапыннае ўдас- каналенне, у якога, на шчасце, ня- ма меж. Пляны — праасоўванне ма- жарэцкага мастацтва як аднаго з напрамкаў творчасці, што ўзбагачае культуру нашага грамадства.

— А наогул, якую ролю танец адгравывае ў жыцці і развіцці людзей?

— Танец — адзін са спосабаў каму- нікацыі пра мову руху. Гэта ўста- лівасць чалавека перадаваць эмоцы- яны асаблівым чынам, адсоўваючы звыклую між устрэчаннямі, прыму- шаючы нас станавіцца больш адчу- вальнымі, тонкімі ў духоўным плане, спрыяючы развіццю свядомасці. "Халідэй" — вялікая танцавальная сям’я. У адрозненне ад многіх іншых ансамбляў, прымаем дзяцей без харэаграфічнай падрыхтоўкі і з нуля гадзем артыстаў. Некаторыя нават застаюцца ў танцах на ўсё жыццё, атрымліваюць прафесійную адука- цыю, выкладаюць. Калі разумееш, што дзіцячы да гэтага, за спінай быццам крылы вырастаюць.

Ганна САКАЛОВА
Фота з архіва калектыўу

Генеральны дырэктар "Беларусьфільма" Юрыі Алексееў, рэжысёр Андрэй Хрулёў, народная артыстка Беларусі Тамара Міронава

САЮЗНАЯ ВЫТВОРЧАСЦЬ

Рэжысёру Андрэю Хрулёву працаваць над фільмам было няпроста. Самым складаным, на думку аўтара, аказаўся здымачны працэс.

— Унікалі пэўныя цяжкасці — пошукам пліокава, бо ў лютым 1925 год. Безумоўна, гэта выдатна, што ўся Беларусь адражэ-таўравана, пафарбавана, заасфальтавана, але для нашага кіно гэта было нязручна. Патрабаваліся такашы, якія б адпавядалі таму часу. Так што географія здымак атрымалася досыць шырокай: мы аб'ездзілі практычна ўсю Беларусь. Працавалі ў Барысаве, Галынах, Нясвіжы, Ракаве і яго ваколіцах.

Уражання ад нашых акцёраў у рэжысёра самыя станоўчыя, кажа, што быў рады ўзаемадзейнічаць з прафесіяналамі. Творца робіць акцент: нягледзячы на інтэрнацыянальны склад, падзелу на беларускіх і расійскіх артыстаў на пляцоўцы не было. Здымалі, так бы мовіць, "саюзнае кіно".

— Усе выдатна адпрацавалі, — распявае Андрэй Хрулёў. — Акцёры вельмі таленавітыя, было прыкметна, што яны гарэлi. Угаворылі і тлумачыць доўга не даводзілася. Усе разумелі свае заданні і з задавальненнем, я б нават сказаў, самазданна начыравалі на пляцоўку, месамі страшнага. Але яно прымушае чалавека зразумець, хто ён на самай справе.

СКРЫЖАВАННІ МІНУЛАГА

Асобны клопат для аўтара гістарычнай драмы — захаваць праўду. Хай гэта і мастацкае кіно, рэжысёр фільма шчыра прызнаецца, што эксперыменту на сур'езную тэматыку не дапускаў.

— Мы першапачаткова дамовіліся з творчай групай, што працуем у класічным, поствяжым стылі. Як рэфэрэнс выбралі такія шэдэўры савецкага тэлевізійнага кіно, як "Пені знікаюць апоўдні", "Вечны кліч". Мы не спрабавалі эксперыментавалі, мы здымалі карціну пра людзей.

Што тычыцца гісторыі, яно, як вядома, цыклічна. Многія падзеі мінулага вяртаюцца сёння, хай і ў крыху іншай форме. Фільм "На другім беразе" пераконвае: заставацца нейтральным у цяжкае хвіліну небяспечна. З такой думкай згодзен і аўтар кінастужкі.

— Я лічу, у складання часу сабы нехта быць нейтральным, бо гэта можа прывесці да таго, што ты апынешся на супрацьлеглым бачу, — дзеліцца меркаваннем рэжысёр Андрэй Хрулёў. — У карціне мы адлюстроўваем праблему выбару, пераацэнку назібы. На жаль, понаметражны фармат не дазваляе пакажаць жыццё ў тых гадах. Мы толькі прымаліраваем заслоны. Але, можа быць, менавіта так мы заахопім малюск пакаленне вывучыць гісторыю, каб абараніць яго ад памылкаў мінулага.

Юягенія ГАБЕЦ Фота Аляксандра ПЯТРОўСКАГА

Ствараем будучыню!

Нацыянальная кінастужка "Беларусьфільм" алкрыла прыем завяк на ўдзел у XXX Мінскім міжнародным кінафэстывалі "Лістапад". Сёлетня форум пройдзе з 17 па 24 лістапада пад слоганам "Ствараем будучыню". Завякі прымалюцца да 10 кастрычніка.

Праабразацца — на сайце listapad.org

Абараніць ад памылак мінулага

Да Дня народнага адзінства ў Беларусі прадставілі мастацкі фільм "На другім беразе" рэжысёра Андрэй Хрулёва. Падчас прэмеры ў сталічным Доме кіно было шодна: галоўную стужку гляда гледачы сустракалі гучнымі аваяцямі.

сакрэт, з фільмам "На другім беразе" было менавіта так. У самай першай версіі стужка пачыналася зусім іншак, праблематыка збольшага была другая. Толькі пасля таго, як мы правялі некалькі мазгавых штурмаў з аўтарам сцэнарыя Іванам Крываручкам, у мяне з'явілася ідэя стварэцтва эпізоду — паказаць, як прыхлажэнне абараніць храм. Пасля гэтага алразу стала зразумела, пра што фільм. Здавалася б, ад-

на дэталі, але яна настолькі важная, што выбудавала ўсю ўнутраную логіку апавядання. Таму з неярпеннем чакаю момант, калі ўбачу карціну. Калі чытаеш гісторыю на паперы — гэта адно. Важна паглядзець, як яе ўва-собіць жывыя людзі. Гэта істотна для мяне, бо на экране — рэальны перыяд жыцця беларусай, жыццё шчэгага, месамі страшнага. Але яно прымушае чалавека зразумець, хто ён на самай справе.

ШЛЯХ ДА ІНШАГА БЕРАГА

Першы паказ гістарычнай драмы сабраў поўны залы па ўсёй краіне. Але самым шматлюдным месцам 14 верасня стаў мінскі Дом кіно: прэзентаваць карціну глядачам прыехала здымачная група і выканаўцы галоўных роляў. Аўтары ахвотна расказалі пра стварэнне фільма, а таксама падзяліліся асабліва важнымі момантамі, пакінутымі за кадром.

— Гэта быў вельмі цікавы вопыт, — адзначаў гістарычны кансультант карціны Вячаслаў Банларанка. — Напісанне сцэнарыя зусёды шматслабей працэс. Як правіла, падчас працяглай працы ад зыходнай задумкі мала што застаецца, і, адкрыю

МАРЫЯ ПЯТРОўСКАЯ, пенсіянерка:

— Важна ўзняць гістарычныя пытанні і расказаць пра той няпростае час. Вельмі прыемна было пабачыць беларускі прадукт на вялікім экране. Парадавала яркая карцінка і прапрацаванасць дэталей. Хочацца, каб такіх прадуктаў у беларускім пракасе было як мага больш.

АНАТОЛЬ ДУБРОўСКІ, банкаўскі работнік:

— Шчыра прызнаюся, здзіўлены, убачыўшы афішу беларускага фільма на кіназэтры. Замежныя карціны не надта люблю, а на айчыны прадукт з радасцю купіў квіток. Прыемна было убачыць на экране малых акцёраў, а таксама беларускія абшары. Мая бабаўля заспела тыя гады ўз'ядання, таму тэма фільма асабліва блізкая.

ДЗМІТРЫЙ ЯНУШКЕВІЧ, харэарграф:

— Не чакаў, што карціна атрымаецца настолькі цікавай. Акцёрская ігра, дэкарацыі, музыка — усё на найвышэйшым узроўні! Канцоўка сапраўды прымушае задумвацца...

На кінапрэме — з "Культурай і Мастацтвам"

У дзень прэмы "На другім беразе" сталічным кіназэтры "Беларусьфільм" таксама сабраў поўную залу! Супрацоўнікі газеты "Культура" і часопіса "Мастацтва" далучыліся да працяглай. Стужка прымуша глыбока задумвацца не толькі аб мінулым нашай краіны, але і аб той гісторыі, што пішацца шпер, і яшчэ раз нагадава: у любы час патрэбна адзінства нацыі.

Нясвіжскі замак. 17 верасня 1778 года тут адбылася прэмера оперы "Агатка"

Прыгоды італьянца ў Беларусі

Прысвячаецца стваральніку музыкі нацыянальнай оперы "Агатка"

Бруль быў яшчэ генералам польскай артылерыі, масанам, выдатным музыкантам і нікельным драматургам. Сярод яго твораў — камедыя "Прыезд пана" (1775). Нагадаю, што поўная назва нашай оперы — "Агатка, або Прыезд пана" (гл. "К" № 31, 2023).

У "СЯДЗІБЕ МУЗ": 1775—1778

Галы, правядзення Данэзі ў Слоніме на службе ў вялікага гетмана літоўскага Міхала Казіміра Агінскага, былі называлі чыі п'ённымі. Перш-наперш для рэгуляцыі мусіювага аркестра і тэатра. Важны ўнёсак капельмайстра Данэзі ў станаўленне слонімскага тэатра адзначаны ў працах польскіх даследчыкаў Ежы Яцка, Артура Зейтка, Карыны Вярбодзіц-Міхальскай. Яны прыводзяць звесткі Гайкінскага: "Знакаміты аркестр, складзены з вялікай колькасці асоб пад кіраваннем італьянскага дырыжора (Аляксандра Данэзі), часта даваў выдатныя канцэрты, і папраўдзе добрая польская опера выклікала захапленне ўсёй Літвы", "Міхал Казімір Агінскі з дапамогай італьянскага майстра пісаў оперы, з дапамогай Хамініскага (Францішка Ксав'еру) склаў па-польску вершы". Анджэй Цыханавіцкі,

Адзін з чатырох варыянтаў лібрэта оперы

аўтар кнігі пра Міхала Казіміра Агінскага, нават прывёў звесткі з плацежных ведамасцей, у якіх Данэзі значыцца сярод адымоўшчых, якія мелі ў 1776—1778 гадах самыя высокія ганарары. Магу засведчыць: гэта сапраўды так, пазней я атрымаў электронныя копіі тых дакументаў. Данэзі ўказаны як музыкант і сцявак слонімскай капэлы ў калектыўных працах айчынных даследчыкаў "Гісторыя беларускага тэатра" (т. I, 1983) і "Музыкальны театр Беларусі" (пад памылковым рускім напісаннем прозвішча "Данеці", 1990).

КАНТРАКТ З РАДЗІВІЛАМ

Чарговая згадка Данэзі да-туецца 1782 годам. Сярод асоб, што маюць дачыненне да нявіжскага тэатра Караля Радзівіла і ўпамінаюцца ў адным дакуменце, фігуруе Аляксандр Данэзі. Гэта "музыкант і сцявак", які атрымаў звышчортныя злоты 240 і навуэча хлопцаў (з кантэжсту вынікнае, што ён ўжо некаторы час працуе ў Нясвіжы). Імя Голанда ў гэтай і іншых крыніцах 1780-х не прыводзіцца зусім. Зараб-бак Данэзі (адзін з самых высокіх) у залежнасці ад курса склаў 3840—4320 злотых, што, безумоўна, сведчыць аб узроўні прафесіяналізму. Трошкі пра кошту. Побат каралі Панятоўскага ў Нясвіжы ў верасні 1784-га абшышчэ Каралю Радзівілу ў 1 600 000 злотых (злоты роўны 30 грошам), у той час як на харчаванне адыіей — прыгонных танапоўшчыкаў — выдалася штодня паўтара гроша.

На гэты ж перыяд прыпадаюць дзве вельмі цікавыя старонкі з жыцця Нясвіжа і Радзівілаў. У верасні 1783-га, на 100-годдзе бітвы пад Венай, Пана Каханку залезлі першую ў гісторыі Беларусі публічную выставу (гл. "К" № 4, 2023). А напрыканцы года, случы з Дубна ў Вільню, на сваю біду ў Нясвіж завітала група Лівонна Персыйскага (якая і паставіла "Агатку"). У 1785-м многія акцёры калектыву і сам Персыйскі вымушаны былі ратавацца ўцёкамі з "гасціннага" горада. Засталіся толькі комік Станіслаў Закраўскі і яго будучая жонка спявачка Марыя Вернер — ідзі і бабця жонкі Станіслава Манюшкі.

КАРОЛЬ У КАРАЛЯ. ПРЭМЕРА "АГАТКА"

Навясчоркам 17 верасня 1784 года ў прысутнасці Панятоўскага албавяецца першы паказ "Агаткі". Апладысменты, кулісы. Каралёўскі сакратар, вялікі пісар літоўскай Адам Нарушчыц, расказваючы ў дзённіку пра склад капэлы, расставіў акценты так: "Данэці, кампазітар, Голанд, кампазітар, Альберціні, капельмайстар". Вядома, што пасля оперы публіцы быў праэмансватраны балет "Арфей у пекле" (музыка Голанда). Яе пісала Аліна Жураўская-Віткоўская, "Голанд, кіюм князь Радзівіл даручыў пісаць музыку да балета "Арфей у пекле", на месцы быў "аўтарам лібрэта да оперы, якая напярэднічала балету. Згодна з тагачаснай практыкай, оперу змаўлялі ў капельмайстра або творцы, які ўжо меў рэзюмэ ў гэтым стылі, — у Нясвіжы ім быў Данэзі, рымлянін, аўтар фарэсты... выкананай у Фларэнцыі на карнавалі ў 1766 годзе, балетную партытуру далучыў музыкант, ніжэйшаму рангам, у Нясвіжы гэты Голанд, аўтар балета "Гамлет, прынц Данік", выкананага ў Гамбургу ў 1776 годзе. Партытура "Агаткі", якая захававалася, тэўна, ёсць справай Голанда, аднак у знікла яна пазней з невядомай мне нагоды, хоць і на тое самае лібрэта". Таму мяркую, што расстаноўка Данэзі — Голанд у дзённіку Нарушчыца адлюстравала старышчына пра двары і аўтарства прадстаўленых твораў. А пра партытуру параважам пазней.

ТРЭЙЛЕР АПОШНЯЙ ГЛАВЫ

Чыё імя пісалі на афішах варшавскіх панавоў "Агаткі" ў 1785 і 1788 гадах? Хто, сваім аўтарствам зашчырыў аб укасіні аднаго са стваральнікаў оперы нямецкага кампазітара Егана Голанда? Хто Радзівіл, "партэжываў" у аўтарства лібрэта? Як склаўся далейшы лёс "Агаткі"? Аб гэтым распавядзем у апошняй частцы нашага серыяла.

Эміцер ЮРКЕВІЧ

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69,
тэл. касы: 8 0212 368387,
сайт: vitebsk-fil.by

- Музычная фантазія "31 ЧЭРВЕНЯ: ПАМІЖ КІНО І МЮЗІКАМ" (6+). 26 верасня ў 19.00.
- Новая імпраза шыкла лекцыя-канцэртаў AD LIBITUM, прысвечаная Аляксандру Пушкіну (6+). 28 верасня ў 19.00.
- Да Дня пажылога чалавека — "У КОЛЕ СЯБРОЎ" (6+). 29 верасня ў 19.00.
- Прадстаўленне "ПАДАРОЖКА ВІТАМІНІ" ў межах праекта "Філармонія — дзецям". 30 верасня ў 11.00.
- Адкрыццё XXXV канцэртнага сезона. СІМФАНІЧНЫ АРКЕСТР ВІЦЕБСКАЙ АБЛАСНОЙ ФІЛАРМОНІІ. 1 кастрычніка ў 18.00.

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabilet@mail.ru

- Мюзікл у 2 дзеях паводле апавесці Шопана-Алейхема "Тэўе-малочнік" — "Скрыпач на даху" (12+). Гастролі Казанскага акадэмічнага рускага Вялікага драматычнага тэатра імя В. І. Качалава. Галоўная сцэна. 22 верасня ў 19.00.
- Камердыя ў 2 дзеях "Рэвізор" (12+). Гастролі Казанскага акадэмічнага рускага Вялікага драматычнага тэатра імя В. І. Качалава. Галоўная сцэна. 23 верасня ў 19.00.
- Рэтрансканцэрт "Калі запаліцца ліхтары" (12+). Гастролі Казанскага акадэмічнага рускага Вялікага драматычнага тэатра імя В. І. Качалава. Галоўная сцэна. 24 верасня ў 19.00.
- Камердыя ў 2 дзеях "Бал зладзеяў" (12+). Гастролі Казанскага акадэмічнага рускага Вялікага драматычнага тэатра імя В. І. Качалава. Галоўная сцэна. 25 верасня ў 19.00.
- Камердыя ў 2 дзеях "Шалены дзень, ці Жаніцтва Фігаро" (16+). Гастролі Казанскага акадэмічнага рускага Вялікага драматычнага тэатра імя В. І. Качалава. Галоўная сцэна. 26 верасня ў 19.00.
- Камердыя ў 2 дзеях "Паўлінка" (12+). Галоўная сцэна. 28 верасня ў 19.00.
- Трагікамедыя "Апошні атракцыён" (16+). Прэмера. Галоўная сцэна. 29 верасня ў 19.00.
- Трагікамедыя "Чакана гучна і да болю блізка" (16+). Камерная сцэна. 30 верасня ў 19.00.
- Прадстаўленне "Музыка душы. Роднае" (0+). Камінная зала. 30 верасня ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Опера ў 3 дзеях "Турандот" (12+). Спектакль Растоўскага дзяржаўнага музычнага тэатра. 22 верасня ў 19.00.
- Балет у 2 дзеях "Спартак" (12+). Спектакль Растоўскага дзяржаўнага музычнага тэатра. 23 верасня ў 18.00.
- Канцэрт "А заўтра была вайна..." (12+). Песні 1930–1940-х гадоў. 23 верасня ў 18.30.
- Балет у 2 дзеях "Шчаўкунюк" (6+). 24 верасня ў 18.00.
- Опера ў 4 дзеях "Аіда" (12+). 26 верасня ў 19.00.
- Балет у 2 дзеях "Дон Кіхот" (12+). 27 верасня ў 19.00.
- Опера ў 2 дзеях "Дзікае паляванне караля Стаха" (12+). 28 верасня ў 19.00.
- Канцэрт "Ад барока да блюза" (12+). Камерная зала імя Л. П. Александроваўска. 28 верасня ў 19.30.
- Балет у 2 дзеях "Таня Карніна" (16+). 29 верасня ў 19.00.
- Опера ў 2 дзеях "Царская нявеста" (12+). 30 верасня ў 18.00.

УНП 191081322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛКЕТЫ БЕЛАРУСКАГО ТЭАТРА "ЯЛЯКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Зусім верагоднае здарэнне ў 2 дзеях "Яшчэ раз пра Чырвоную Шапачку" (3+). 24 верасня ў 11.00.
- Сакратная казка "Мой вялікі маленькі Дзядуля" (5+). 30 верасня ў 11.00.

УНП 300001869

МУЗЕЙ В. К. БАЛЫШНІКАВА-БІРУЛІ У МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Art-lectorium "Зразумелае мастацтва". Праводзіцца заўсёды.
- Выстава жывапісу, графікі, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, фотаздымкаў беларускіх твораў ХХ–ХХІ стст. з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь "Калі мы былі дзецьмі". Да 2 снежня.

Падрабязней на сайце artmuseum.by.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава мастацкіх твораў "Панарамы. Свята Мінска" да Дня горада. Да 30 верасня.
- Выстава "Станіслаў Жукоўскі: пункт прыячнення — сядзіба". Да 1 кастрычніка.
- Выстава "Вобразы Святога Сямейства" з фонду Музея старажытнабеларускай культуры. Да 2 кастрычніка.
- Выстава беларускага мастака Вячаслава Шамшура "У супадзенні душэўнасці і цэльнасці". Да 8 кастрычніка.
- Выстава "Анталогія прыгажосці. Традыцыйны беларускі касцюм" у рамках штогадовай акцыі "Вераснёвая ноч", прымаркаванай да Дня горада Мінска. Да 11 снежня.
- Экскурсіі: "Самыя-самыя..." (6+), "Якога колеру зіма?" (6+), "Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+), "Казкі Усходу" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты даўняй мінулых пакаленняў..." (10+), "Пяць моў каханя" (16+), "Жаночы партрэт" (16+), "Мінск у музеі" (16+). Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ ХІХ СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а,
тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава мастака-ілюстратара Кацярыны Бабок "Вернемся ў дзяцінства". Да 27 кастрычніка.
- Экскурсія "Шлях мастака Валенціна Ваньковіча". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Сядзібы партрэт". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Спектакль тэатра ценяў "Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Інтэр'ер шляхціцкай сядзібы". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫК ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая экспазіцыя "Адзінай паміць верныя", прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі (23 верасня 1943 г.).
- Запрашаем юных наведвальнікаў у прастору "Музей для дзяцей" — гэта ўтульная атмосфера партызанскага лесу ў спалучэнні з сучаснымі тэхналогіямі, добрымі і ўважлівымі музейнымі педагогамі. Тут праходзяць заняткі і лекцыі, майстар-класы і інтэрактыўныя праграмы для хлопчыкаў і дзяўчынак і іх бацькоў.
- Прастора працуе з сярэдзі па нядзелю!
- Квэсты — гэта ўнікальнае, пазнавальнае і захапляльнае падарожжа па музейных залах для арганізаваных груп наведвальнікаў (да 20 чалавек). Падчас квэстаў удзельнікі пашыраюць веды па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, выконваюць заданні і пераадоўваюць розныя перашкоды. Усяго прапанаваць тры квэсты: — "Шлях да перамогі", узорст удзельніку — ад 12 гадоў. — "Сумка з чырвоным крыжам", узорст удзельніку — ад 14 гадоў. — "Франтавы дзёнік", узорст удзельніку — да 12 гадоў.
- Падрабязнасці на сайце wpmuseum.by.

УНП 100235472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНАГА МАСТАЦТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2427814,
час працы: аўторак — нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава "Дабравест міру і стварэння". Да 15 кастрычніка.
- Выстава "Архітэктура скрозь стагоддзі". Да 15 кастрычніка.

УНП 192543414

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. РАЎБІЧЫ

спарткомплекс "Раўбічы", Мінск р-н,
тэл.: 8 017 5074468

- Пастаянная экспазіцыя.
- Праграма "Каляды ў музеі". Праводзіцца заўсёды. Працягласць — 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377771

10 декабря 2023 года, 18.00,
МКСК "Минск-арена".
Стоимость билетов —
от 80 до 479 руб.
Билеты можно приобрести в кассах
Дворца Республики
(тел. 8 017 2299039,
факс 8 017 2299285)
и на сайтах:
ticketpro.by, kvitki.by.
Дополнительная информация
по тел. 8 017 2299163.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Квэст "Таямніца двух куфрў". 23 верасня ў 15.30.
- Часовая экспазіцыя "Прагулкі па старым горадзе" (0+), прымаркаваная да Дня народнага адзінства. Будуць прадастаўлены паштоўкі з відамі гарадоў Гродна, Ліды, Навагрудка, Слоніма 1900–1930-х гадоў. Да 12 кастрычніка.
- Выстава "ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспеўшай зброі" (0+).
- Пашуныны корпус. Да 28 кастрычніка.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх "Інтрыгі Купідона".
- Квэст-экскурсія для ўсёй сям'і "Легенды і паданні Мірскага замка".
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочная трава для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асцяблівая жаночага касцюма ХVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у ХVI ст.", "Печы з кароўкавай кафлі ХVI–ХVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

УНП 590201541

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- Музычна-літаратурная праграма, прысвечаная 200-годдзю з дня нараджэння Уладзіслава Сыракомлі. Тэатральная зала. 29 верасня ў 17.00.
- Культурнае мерапрыемства да Дня пажылых людзей "Прыгажосць і ўзрост". Тэатральная зала. 30 верасня.
- Выстава "Летнік прася: разглядзім старонкі" з прыватнай калекцыі Барыса Васільева і Юліі Ржэўскай. Малая выставачная зала. Да 12 лістапада.
- Выстава "Упершыню экспанат. Фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж», прысвечаная 30-годдзю ўстанова і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. Да 9 студзеня 2024 года.
- Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Мерапрыемствы:
- Квэсты: "Безаблічны артэфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне".
- Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у кнігарню", "Дзень нараджэння ў ратушы" (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма "Школа шпіянаў" (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства "Музейка аб музеі" (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма "Выкрунтасы" (група да 25 чалавек).
- Архітэктурны помнік "Случка брама" (г. Нясвіж, вул. Слуцкая)
- Часовая экспазіцыя "Нясвіж — скарыванне трох хрысціянскіх рэлігій. Храмавае дойлідства". Да 30 верасня.
- Падрабязнасці па тэлефоне 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: 8 017 3970163, 8 025 6677819.

УНП 192543414

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЭВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальніца — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталля Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталля Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНЮСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЫШ, Юген РАГІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ілья СЯВІН, Юрыя ЧАРНЯКЕВІЧ, Даніл ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактары літаратурны і Машвей ЗАЙЦАУ.

Рэдактары мастацкай — Мікалай КАСЦЮКОУ, Марына ПЯРКОУСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

Падпісны індекс: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на пагоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдання, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукпісы не рэдакцыя і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 21.09.2023 у 16.00. Замова № 2079. Наклад 3142.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва «Беларускі Дом друку»". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2023.